

Memo van de gedeputeerde

S.J.A.H. Smeulders

gedeputeerde Stedelijke ontwikkeling en Mobiliteit

Onderwerp

Resultaten pilotprojecten 'Helm Op - Helemaal zo gek nog niet', 'Monitoring Fietshelmgebruik' en stand van zaken helmplicht fatbikes

Datum

20 juni 2024

Documentnummer

5947984

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

Van

Gedeputeerde Smeulders

Telefoon

Email

Ssmeulders@brabant.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Statenleden,

Tijdens de oordeelsvormende themabijeenkomst over verkeersveiligheid op 22 maart jl. heb ik uw Staten toegezegd om de resultaten van de pilotprojecten 'Helm Op - Helemaal zo gek nog niet' en 'Monitoring Fietshelmgebruik' met u te delen. De pilotprojecten zijn uitgevoerd in kader van het Brabants Verkeersveiligheidsplan (BVVP) 2020-2024. In dit plan staat de ambitie om het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen naar NUL. Een belangrijke doelgroep waar de aandacht naar uit gaat zijn fietsers, met name de oudere en jongere fietser omdat zij extra kwetsbaar zijn in het verkeer. De bovengenoemde projecten richten zich op de oudere fietser ('Helm Op - Helemaal zo gek nog niet') en de jongere fietser ('Monitoring Fietshelmgebruik'). Ten slotte werd er gevraagd naar de stand van zaken omtrent de helmplicht voor berijders van de fatbike.

Project 'Helm Op - Helemaal zo gek nog niet'

Het pilotproject 'Helm Op - Helemaal zo gek nog niet' was een initiatief van de gemeente Breda en de provincie Noord-Brabant. Het project heeft plaatsgevonden van april t/m juni 2023 in West- en Midden-Brabant. De doelgroep van dit project was de oudere (e-)fietser. Ouderen fietsen steeds meer en zijn ook vaker betrokken bij verkeersongevallen. Zij zijn hierdoor ook een belangrijke doelgroep in het nieuwe BVVP 2024-2027.

Het doel van het project was het vergroten van de bewustwording rondom verkeersveiligheid en het stimuleren van het dragen van een fietshelm. Ouderen werden via verschillende communicatiemiddelen benaderd bij fietsenmakers en locaties waar de doelgroep regelmatig komt, zoals bibliotheken, ouderenbonden en ANWB-winkels. Bij de deelnemende fietsenmakers en ANWB-winkels in de regio kon iedereen 10 euro korting krijgen op een fietshelm met minimale aanschafwaarde van 34 euro. Het was voor iedereen mogelijk een fietshelm met korting te kopen. Er is echter reden om aan te nemen dat voornamelijk ouderen gebruik gemaakt hebben van de korting, aangezien de communicatie rondom de actie voornamelijk op hen werd gericht.

Er werden in totaal 1.500 fietshelmen met korting aangeboden, deze waren na slechts 2,5 maand al uitverkocht. Een aantal mensen die een fietshelm kocht, is gevraagd naar de reden van aanschaf. De 45 respondenten, met een gemiddelde leeftijd van 70,9 jaar, gaven met 75% aan dat het hen vanwege 'veiligheid' te doen

was. Daarnaast werden redenen gegeven als 'valgevoeligheid', 'vervanging oude helm' en 'ernstig hoofdletsel voorkomen'. Het overgrote gedeelte van de respondenten (82%) gaf wel aan dat zij ook zonder de kortingsactie een helm zouden hebben gekocht. Of de fietshelmen daadwerkelijk door de ouders (zelf) zijn gebruikt na aanschaf is niet onderzocht. Het succes van het project onderstreept de potentie van doelgerichte stimuleringsmaatregelen om de fietshelmdracht te vergroten.

Datum

20 juni 2024

Documentnummer

5947984

Project 'Monitoring Fietshelmgebruik'

In de eerste helft van 2022 werd een pilot uitgevoerd door de provincie Noord-Brabant, gemeente Breda en de ANWB om fietshelmgebruik te stimuleren bij basisschoolkinderen. Hiervoor is gekozen, omdat jaarlijks zo'n 300 basisschoolkinderen hoofd- en hersenletsel oplopen na een fietsongeval. Het dragen van een fietshelm kan het letsel bij fietsongevallen verminderen met 63% - 88%, blijkt uit een [Amerikaanse studie](#) (Thompson et al., 2000).

De pilot heeft plaatsgevonden op 4 Bredase basisscholen. In totaal kregen 420 kinderen uit de groepen 3 en 4 een fietshelm aangeboden. Deze fietshelm werd uitgedeeld tijdens de ANWB Streetwiseles – een educatieprogramma bedoeld om kinderen wegwijs te maken in het verkeer. De doelen van de pilot waren het helmgebruik onder de deelnemende kinderen te vergroten en te zorgen voor bewustwording over veilige verkeersdeelname op jonge leeftijd, zowel bij de kinderen als hun ouders.

De pilot is geëvalueerd door middel van turflijsten, enquêtes onder de ouders van de kinderen en evaluatiegesprekken met de kinderen.¹ Bij de turflijsten en enquêtes was er sprake van een 0-meting en 1-meting (voor- en nameting). Hoewel er tijdelijk een kleine stijging was waar te nemen wat betreft helmdracht, blijft het een feit dat het merendeel van de kinderen – ook na het ontvangen van een helm – zonder helm naar school fietst. Na een week was de stijging volledig verdwenen.

Uit de evaluatie van de pilot blijkt dat ouders over het algemeen niet verwachten dat hun kind risico loopt op lichamelijk letsel in het verkeer. Dit is een van de redenen waarom zij het niet nodig vinden dat hun kind een fietshelm draagt. Ook kinderen schatten dit risico laag in. Daarnaast is een fietshelm dragen in Nederland (nog) geen sociale norm, waardoor sommige kinderen aangeven het 'gênant' te vinden om zelf een fietshelm te dragen. Zowel ouders als kinderen vinden het echter over het algemeen niet gek als een ander kind een fietshelm zou dragen. Ouders en kinderen zien wel het nut in van een fietshelm, maar zetten dit niet om in het daadwerkelijk dragen van een fietshelm. Wel heeft de pilot ervoor gezorgd dat er meer bewustzijn is gecreëerd rondom verkeersveiligheid en helmdracht.

¹ Dit onderzoek is niet bedoeld om causale verbanden te leggen. De representativiteit van de steekproef is niet getoetst. Er zijn geen statistische analyses uitgevoerd, de significantie van de resultaten ontbreekt hierdoor.

Stand van zaken helmplicht fatbikes

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) geeft aan dat er geen plannen zijn voor een helmplicht voor berijders van fatbikes. Het ministerie van I&W wil wel het huidige fietshelmgebruik op vrijwillige basis laten groeien. Zij richten zich hierbij niet op specifieke vervoersmiddelen maar op doelgroepen: ouders van kinderen tot 12 jaar, forensen van 25-65 jaar en ouderen boven 65 jaar. Fatbikes worden veel gebruikt door jongeren: een doelgroep die moeilijk te stimuleren is tot het dragen van een fietshelm. Doordat de verwachte resultaten gering zijn, worden zij niet als doelgroep benoemd.

Met vriendelijke groet,

S.J.A.H. Smeulders

Datum

20 juni 2024

Documentnummer

5947984